dr hab. Małgorzata Siekańska, prof. AWF
Zakład Psychologii INS
Wydział Wychowania Fizycznego i Sportu
Akademia Wychowania Fizycznego
im. Bronisława Czecha w Krakowie

Kraków, 03 września 2021 r.

Recenzja rozprawy doktorskiej
autorstwa mgr Natalii Koperskiej
Tytuł rozprawy: „Oczekiwania zawodników sportów indywidualnych wobec zachowań trenerów a wynik sportowy"

Rozprawa doktorska Pani mgr Natalii Koperskiej została opracowana zgodnie z wytycznymi wynikającymi ze znowelizowanej Ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki z dnia 14 marca 2003 r. (Dz.U.2017, poz. 1789) z późniejszymi zmianami.

Przedłożona do recenzji rozprawa doktorska pt. „Oczekiwania zawodników sportów indywidualnych wobec zachowań trenerów a wynik sportowy" została oceniona pod względem formalnym, merytorycznym oraz metodologicznym.

Wynik sportowy uzależniony jest od wielu czynników. Z tego powodu jest to obszar niełatwy do zbadania. Jednocześnie jest to temat bardzo atrakcyjny i dający szereg możliwości wyboru problematyki. Warto zaznaczyć, że uwarunkowania psychologiczne i psychospołeczne są stosunkowo rzadko podejmowane w badaniach, zwłaszcza w kontekście relacji trener – zawodnik.

Recenzowana rozprawa doktorska Pani mgr Natalii Koperskiej wpisuje się we wspomniany powyżej nurt i uzupełnia deficyt wiedzy naukowej, który ma przełożenie na jakość relacji trener – zawodnik i jej praktyczne konsekwencje.

Przedłożona do recenzji praca obejmuje 158 stron. Jej struktura jest poprawna i typowa dla tego typu prac. Całość składa się ze streszczenia w języku polskim i angielskim, wstępu, pięciu rozdziałów, piśmiennictwa, spisu tabel (56) i spisu rycin (43) oraz czterech załączników (formularze zastosowanych narzędzi i statystyki uzupełniające). Szczegółową ocenę przedstawiam poniżej.

Spis treści

Ogólny zarys spisu treści jest prawidłowy. Pewne wątpliwości budzą:
- tytuł rozdziału pierwszego („Podstawy teoretyczne badań własnych"), który nic nie mówi o jego zawartości;
- tytuł podrozdziału 1.1.3 („Motywacja w sporcie"), który jest zdecydowanie zbyt ogólny i nie jest związany z tytułem całego rozdziału („Charakterystyka stylów przywódczych") oraz pozostałymi podrozdziałami;
- tytuł rozdziału 2, który jest nieprawidłowy („Metodologia badań własnych"), gdyż metodologia jest nauką, a Doktorantka jej tutaj nie opisuje. Lepszym rozwiązaniem byłoby np.: „Podstawy metodologiczne badań własnych".
- tytuły podrozdziałów 3.6.1 – 3.6.4 są nieprecyzyjne (zwłaszcza pierwsze dwa – „Ocena zachowań trenera kadry narodowej/klubowego a płeć"), bo nie wiadomo, czy chodzi tu o płeć badanych zawodników a nie trenerów.

Słowa kluczowe

Słowa kluczowe pomijają jeden z istotnych elementów, jakim jest wynik sportowy. Ponadto, w języku angielskim brakuje terminu *coach*.

Streszczenie/Abstract

Zarówno w Streszczeniu jak też w podrozdziale poświęconym charakterystyce badanych osób (2.4) pojawia się sformułowanie „dobór celowy". Co prawda funkcjonuje ono w literaturze naukowej, ale w kontekście badań prezentowanych w recenzowanej dysertacji, brzmi ono troszkę niefortunnie i może sugerować pewną stronniczość. Prawdopodobnie chodzi raczej o „właściwy dobór próby badawczej", uwzględniający określone kryteria włączenia i dający możliwość porównania grup. Dwa ostatnie zdania w paragrafie Dyskusja (str. 6) są niezrozumiałe.

Wstęp

Ta część nie budzi zastrzeżeń. Doktorantka w sposób klarowny i syntetyczny przedstawiła cel i zasadność swoich badań.

Rozdzial 1

Pierwszy rozdział mieści się na 26 stronach. Został podzielony na pięć części, które poświęcono: charakterystyce stylów przywódczych, zachowaniom trenerskim sprzyjającym sukcesom sportowym, relacji trener – zawodnik, Wielowymiarowemu Modelowi Przywództwa w Sporcie oraz spostrzeganiu zachowań trenera przez zawodników. Treści zaprezentowane w rozdziale są bardzo ciekawe i spójne z tematem. Pewien niedosyt budzi brak przemyślanej i przekonującej (logicznej) konstrukcji. Brakuje wyraźnego wprowadzenia w tematykę rozdziału (str. 12-14),

przez co można odnieść wrażenie, że układ poszczególnych paragrafów jest momentami przypadkowy.

Jak wspomniałam, tytuł 1.1.3 „Motywacja w sporcie" mówi wszystko i nic. Skoro Autorkę interesuje konkretne zagadnienie tj. wpływ zachowań trenerów na motywację zawodników, powinno to być wyraźnie doprecyzowane w tytule. Niezrozumiałe jest również, dlaczego nie w podrozdziale o motywacji (1.1.3) a w rozdziale 1.1.5 („Styl przywódczy trenerów a dobrostan i efektywność zawodników") jest mowa o badaniach na temat zachowań trenerów zwiększających motywację u zawodników (str. 21; Goose i Winter, 2012).

Wydaje się również, że lepszym rozwiązaniem byłaby zamiana tytułu rozdziału 1.2 („Zachowania trenerskie sprzyjające sukcesom sportowym", str. 23) z tytułem podrozdziału 1.2.1 („Badania nad zachowaniem trenerów", str. 25), który jest bardziej ogólny. W ten sposób oba podrozdziały (Zachowania sprzyjające sukcesom sportowym vs. Zachowania niewspierające) stanowiłyby logiczny podział rozdziału poświęconego badaniom nad zachowaniem trenerów.

Nie do końca zrozumiałe jest, dlaczego Autorka rozprawy pisze w rozdziale 1.5. („Zachowanie trenera w perspektywie zawodników", str. 33-34) o narzędziach, które zresztą są szczegółowo opisane w części poświęconej opisowi badań własnych.

Dziwi również, czemu w podrozdziale 1.5.1 (str. 35, „Zachowanie trenera a dobrostan zawodników") jest mowa o relacji trener – zawodnik, skoro temu zagadnieniu poświęcony jest rozdział 1.3 („Relacje trener – zawodnik, str. 29-30). Podobnie jest, jeśli chodzi o kwestię poczucia własnej skuteczności w rozdziale 1.5.1 (str. 35 i 36), o którym jest również mowa w jednym z wcześniejszych rozdziałów (1.2, str. 24).

Rozdział 2

Rozdział poświęcony jest opisowi badań własnych. Doktorantka rozpoczyna go od ponownego przytoczenia (str. 38) definicji zachowania ze strony 23.

Na kolejnych dwóch stronach (39-40) przedstawione zostały pytania badawcze (10) oraz hipotezy (7). W zdaniu poprzedzającym hipotezy Doktorantka nie wyjaśniła, dlaczego postawiła hipotezy do wybranych pytań badawczych.

W podrozdziale 2.4, który poświęcony jest charakterystyce badanych osób (str. 41-45) w starannie opracowanych tabelach i na wykresach przedstawione zostały szczegółowe informacje, co jest istotne w kontekście ewentualnej replikacji badań.

Podrozdziały 2.6 (Procedura badań) oraz 2.7 (Analiza statystyczna) nie budzą zastrzeżeń.

Rozdział 3

Stanowi najobszerniejszą część dysertacji i mieści się na 52 stronach. Rozdział zawiera prezentację wyników. Podobnie jak podrozdziały 2.6 i 2.7 został przygotowany w sposób przejrzysty i staranny. Jedyne zastrzeżenia dotyczą używania żargonu statystycznego (np., „Efekt główny....na..." - w tytułach tabel i tekście pod tabelami) oraz błędów edytorskich, które są wymienione w podsumowaniu recenzji.

Rozdział 4

W rozdziale czwartym Doktorantka dokonała weryfikacji postawionych hipotez odwołując się do wyników przeprowadzonych badań. W rozdziale brakuje nawiązania do pytań badawczych 1, 2, 7, do których nie zostały postawione hipotezy.

Rozdział 5

Ostatni rozdział stanowi wnikliwe podsumowanie, które rozpoczyna się od dyskusji. Jest ona ciekawie poprowadzona i treściwa (poza akapitem wprowadzającym, który jest zbędny i nie wnosi nic istotnego).

Drobna uwaga dotyczy podrozdziału 5.2 zatytułowanego „Wnioski", który powinien się w większym stopniu skupiać na tym, co jest konsekwencją uzyskanych wyników a nie wyłącznie na ich podsumowaniu.

W części poświęconej sugestiom dotyczącym dalszych kierunków badań (5.4, str. 115-116), Doktorantka formułuje pytania będące rozwinięciem problematyki badawczej podjętej w dysertacji, w której kluczową kwestią są wyniki sportowe potwierdzone/mierzone medalem. W świetle aktualnej literatury i badań prowadzonych na gruncie psychologii sportu, uzasadnione i ciekawe wydaje się uwzględnienie perspektywy zawodnika, która obejmuje satysfakcję z wykonania i satysfakcję z czynionych postępów oraz osiągnięć i osiąganych celów (nie tylko wynikowych).

Rozdział poświęcony interpretacji i wyjaśnieniu uzyskanych rezultatów stanowi zwykle duże wyzwanie dla początkujących badaczy. O ile rozdział, w którym prezentowane są wyniki analizy statystycznej jest dość sformalizowany i dostosowany do standardów obowiązujących w danej dziedzinie nauki, o tyle dyskusja wyników jest znacznie bardziej subiektywnym i jednocześnie bardziej wymagającym rozdziałem, bo w prowadzonej narracji musimy być bardzo precyzyjni i trzymać się naukowych faktów. Doktorantce udało się sprostać temu wyzwaniu, za co chciałabym ją pochwalić.

Piśmiennictwo

Cytowana literatura obejmuje 179 pozycji (22 w języku polskim i 157 obcojęzycznych). Literatura jest spójna z tematem i starannie spisana. Zastanawiający jest fakt, że tylko 46 publikacji (26%) jest z ostatnich 10 lat.

Podsumowanie

Oceniana dysertacja przygotowana została z dużą starannością, mimo to, Autorce nie udało się uniknąć drobnych błędów, do których zaliczyć można:
Str. 5 – literówka (jest „trenerow" zamiast trenerów")
Str. 6 – literówka (jest „obiektynymi" zamiast „obiektywnymi")
Str. 7 - czy rzeczywiście chodzi o *deliberate selection* czy raczej o *purposive sampling*?
Str. 15 – błąd stylistyczny („Trener posługujący się stylem demokratycznym...")
Str. 30 i 32 – raz jest 80 a raz 50 badanych (Siekańska, Blecharz, Wojtowicz, 2013). Powinno być 80.
Str. 30 i 32 – błąd w nazwisku – jest Wójtowicz zamiast Wojtowicz.
Str. 49 – podrozdział 2.5.3 jest niepotrzebny, bo ta sama treść znajduje się w załączniku na stronie 149.
Str. 77-78 – edycja tabeli 21 wymaga korekty. Podobnie w przypadku ryciny 35 (str. 83-84), tabeli 26 (str. 84-85), tabeli 29 (str. 89-90), tabeli 44 (str. 103-104).
Str. 85, 96 i 140 – powtórzone słowo („postrzeganychpostrzeganych").
Str. 109 – jest „do" zamiast „od" („...w zależności do płci").
Str. 114 – dobór grupy a kryteria włączenia do badań to nie to samo (por.: pierwsze zdanie podrozdziału 5.3. Mocne strony i ograniczenia badań).
Piśmiennictwo (str. 119, 120, 121, 123), str. 155 – literówki.
Str. 151 – Jest „Tabela 1" zamiast „Tabela 48".
Str. 156 i 157 – zamiast „w ocenie zawodników-kobiet" lepiej „w ocenie zawodniczek" lub „w ocenie badanych kobiet".

Konkluzja końcowa

Stwierdzam, że rozprawa doktorska Pani mgr Natalii Koperskiej pt. „Oczekiwania zawodników sportów indywidualnych wobec zachowań trenerów a wynik sportowy", stanowiąca rozwiązanie istotnego i aktualnego problemu badawczego, spełnia wszystkie kryteria i wymagania stawiane pracom promocyjnym na stopień naukowy doktora.

W związku z powyższym wnoszę do Rady Naukowej Akademii Wychowania Fizycznego w Warszawie o dopuszczenie Autorki do dalszych etapów przewodu doktorskiego.